

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Кафедра медико-біологічних основ
фізичного виховання і фізичної реабілітації

Затверджую
Перший проректор з
науково-педагогічної роботи

доц. Гусев С.О.

2023р.

ПРОГРАМА
ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ:
ОБ'ЄКТИВНОГО СТРУКТУРОВАНОГО ПРАКТИЧНОГО
(КЛІНІЧНОГО) ІСПИТУ

атестації здобувачів вищої освіти СВО	магістра
галузі знань	22 Охорона здоров'я
спеціальності	227 Фізична терапія, ерготерапія
за спеціалізацією	227.1 Фізична терапія
Освітньо-професійна програма	Фізична терапія, ерготерапія

Програма «Єдиного державного кваліфікаційного іспиту: об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту» далі ОСКІ для здобувачів ступеня вищої освіти магістра, спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, за спеціалізацією 227.1 Фізична терапія

Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія».

Мова навчання українська.

« 14 » серпень 2023 р. – 52 с.

Розробники:

Чаланова Р.І. – доктор медичних наук, доцент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

Корольчук А.П. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

Кириченко В.І. – кандидат медичних наук, доцент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

Ломинога С.І. – кандидат медичних наук, ст. викладач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

Бекас О.О., кандидат біологічних наук, магістр фізичної терапії, ерготерапії, доцент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

Сулима А.С. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, магістр фізичної терапії, ерготерапії, ст. викладач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

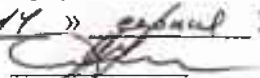
Головкіна В.В – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, магістр фізичної терапії, ерготерапії, ст. викладач кафедри фізичного виховання і спорту.

Нестерова С.Ю., кандидат біологічних наук, доцент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації факультету фізичного виховання і спорту

Протокол № 1 від « 14 » серпень 2023 р.

Завідувач кафедри

(ініціали)

(ініціали, прізвище)

« 14 » 08 2023 р.

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету фізичного виховання і спорту

Протокол № 1 від « 15 » 08 2023 р.

Голова НМК

(ініціали)

(ініціали, прізвище)

« 15 » 08 2023 р.

ВСТУП

Проведення ОСКІ ґрунтується на вимогах Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»; Постанови Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року N 334 «Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я»; наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19 жовтня 2018 року № 1883 «Про затвердження Методики розрахунку вартості розробки та проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту»; наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.02.2019 р № 419 «Про затвердження Порядку, умов та строків розроблення і проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту та критеріїв оцінювання результатів»; наказу Міністерства освіти і науки України від 05.09.2022 р. № 791 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти»; наказ ВДПУ від 22 червня 2022 р. № 81 од. «Положення про порядок проведення об'єктивного структурованого клінічного іспиту для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського».

1. Мета та завдання ОСКІ

1.1. Мета – комплексна оцінка клінічних компетентностей – практичних та комунікативних навичок здобувачів ступеня вищої освіти магістра, спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізація 227.1 Фізична терапія.

1.2. Завдання ОСКІ:

- перевірка та оцінка рівня фахової підготовки здобувачів, їх здатності використовувати набуті фундаментальні знання, уміння та навички в ході виконання ними своїх функціональних обов'язків;
- оцінка практичних навичок надання реабілітаційної допомоги особам різного вікової категорії з травмами та захворюваннями нервової системи, внутрішніх органів, опорно-рухового апарату;
- визначення рівня компетентності здобувачів у структурі і змісті інноваційних реабілітаційних технологій, що використовуються з профілактичною метою, а також в процесі реабілітації хворих з різними функціональними порушеннями.

1.3 Компетентності

1.3.1 Загальні компетентності :

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вирішення проблем за напрямом професійної діяльності.

ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях відповідно до своїх професійних обов'язків.

ЗК-3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4. Здатність до наукового дослідження і публікування, набуття критичної обізнаності та академічної добросесності.

ЗК-5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-6. Здатність виконувати роботу в установлені терміни, працювати в команді, взаємодіяти з колегами на принципах взаємоповаги і взаємодовіри.

ЗК-7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

1.3.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК-1. Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/клієнта, перебіг захворювання, принципи та характер відновного лікування.

ФК-2. Здатність обстежувати та визначати функціональний стан, рівень фізичного розвитку, рухові та інші порушення осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

ФК-3. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми, які стосуються фізичної терапії.

ФК-4. Здатність визначити оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати тривалість та інтенсивність реабілітаційних заходів для забезпечення їх відповідності стану здоров'я, функціональним можливостям пацієнта/клієнта терапії.

ФК-5. Здатність проводити фізичну терапію осіб різного віку, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.

ФК-6. Здатність провадити наукову діяльність у сфері фізичної терапії, критично оцінювати, обговорювати та застосовувати результати сучасних наукових досліджень у практичній діяльності.

ФК-7. Здатність брати участь у навчальних програмах як клінічний керівник/методист навчальних практик.

ФК-8. Здатність управляти робочими процесами у фізичній терапії, керувати роботою асистентів та помічників.

ФК-9. Здатність використовувати знання етики та медичної деонтології в професійному спілкуванні.

ФК-10. Здатність формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом, використовувати методики підвищення мотивації, демонструвати навички культурно-чутливого та ефективного спілкування.

ФК-11. Здатність спілкуватися державною й іноземною мовами усно та письмово.

ФК-12. Здатність до проведення ідентифікації, дослідження умов виникнення і розвитку надзвичайної ситуації та забезпечення

скоординованих дій щодо її попередження на ОГ відповідно до своїх професійних обов'язків.

1.4. Програмні результати навчання

ПРН-1. Вміти трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПРН-2. Розуміти етіологію, патогенез та саногенез при складній прогресуючій та мультисистемній патології у контексті практичної діяльності у фізичній терапії.

ПРН-3. Демонструвати безпечно, ефективно і результативно виконання реабілітаційної програми для пацієнтів/клієнтів з різними нозологіями.

ПРН-4. Демонструвати розуміння методів дослідження та уміння доповідати у науковому форматі.

ПРН-5. Демонструвати уміння здійснювати науково дослідну діяльність (застосовувати пошуковий процес, вибирати доступні ресурси, такі, як електронні бази даних).

ПРН-6. Проводити опитування пацієнта / клієнта для визначення порушень функцій у осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

ПРН-7. Виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів / клієнтів, застосовуючи відповідний інструментарій, тести та модифіковані шкали для оцінки сили м'язів, спастичності, когнітивних функцій, рухової функції, рухової активності, побутових можливостей та функціональної незалежності.

ПРН-8. Уміти спілкуватися з пацієнтом/клієнтом, проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та очікуваних результатів фізичної терапії.

ПРН-9. Уміти прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології.

ПРН-10. Уміти встановлювати цілі втручання.

ПРН-11. Уміти розробляти технологію втручання, обирати та узгоджувати відповідні методи, засоби та форми фізичної терапії для досягнення встановлених цілей.

ПРН-12. Уміти реалізовувати індивідуальні програми фізичної терапії відповідно до наявних ресурсів і оточення.

ПРН-13. Здійснювати різні види контролю стану пацієнта / клієнта, аналізувати результати виконання програм фізичної терапії.

ПРН-14. Вносити корективи у хід виконання програми фізичної терапії на основі об'єктивного аналізу запланованих та досягнутих результатів.

ПРН-15. Уміти проводити самостійну практичну діяльність, демонструвати готовність бути відповідальним за наслідки професійної діяльності перед суспільством та іншим фахівцями.

ПРН-16. Здатність брати участь у навчальних програмах як клінічний керівник / методист навчальних практик.

ПРН-17. Постійно дотримуватися безпеки для практикуючого фахівця та пацієнта/клієнта.

ПРН-18. Демонструвати здатність знаходити, вибирати, оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.

ПРН-19. Демонструвати навички усного та письмового спілкування іноземною мовою (мовами) у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН-20. Дотримуватися основних юридичних та етичних вимог, проводити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта (дотримуватися Етичного Кодексу фізичного терапевта, проявляти повагу до пацієнта/клієнта).

ПРН-21. Уміти надавати долікарську допомогу при невідкладних станах в умовах військового часу; обирати методи та засоби збереження життя.

2. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ВКЛЮЧЕНІ ДО ОСКІ

2.1. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У НЕВРОЛОГІЇ

РОЗДІЛ 1. Основи фізичної терапії хворих з травмами та захворюваннями центральної та периферійної нервової системи.

ТЕМА 1. Функціональна анатомія та патанатомія центральної та периферичної нервової системи.

Загальна симптоматика нервових хвороб. Головні етапи розвитку неврологічної науки. Принципи будови та функціонування нервової системи. Функціональна одиниця нервової системи. Уявлення про рефлекс та рефлекторну дугу. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система: кірково-ядерний та кірково-спинальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. Фізіологічні та патологічні рефлекси, методика дослідження. Симптомокомплекси порушень руху при ураженні різних рівнів кортико-мускулярного шляху. Стовбур мозку. Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. Трійчастий нерв. Стовбур мозку. Патологія IX-XII пар черепних нервів. Бульбарний та псевдобульбарний синдроми. Лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.

ТЕМА 2. Черепно-мозкова травма.

Сучасна класифікація черепно-мозкової травми. Етіопатогенез та принципи діагностики з застосуванням сучасних допоміжних методів обстеження хворих, основні методи хірургічного і схеми консервативного лікування, можливі ранні та пізні ускладнення та необхідні методи боротьби з ними, принципи реабілітації хворих, що перенесли черепно-мозкову травму.

ТЕМА 3. Онкологічні ураження спинного мозку.

Пухлини спинного мозку. Поняття про дегенеративно-дистрофічні захворювання (ДДЗ). Етіологія та патогенез захворювання. Анатомо-функціональна класифікація. Основні методи діагностики. Медикаментозне та хірургічне лікування. Класифікація пухлин спинного мозку. Основні

клінічні проявлення при онкологічному ураженні спинного мозку. Діагностика пухлин спинного мозку. Основні види лікування.

ТЕМА 4. Травматичні ушкодження хребта і спинного мозку.

Етіологія та епідеміологія хребтово-спинномозкової травми. Класифікація ХСМ травми. Клінічні прояви ХСМТ. Діагностичні принципи. Сучасне лікування ХСМТ. Ускладнення хребтово-спинномозкової травми.

РОЗДІЛ 2. Фізична терапія хворих з травмами та захворюваннями центральної нервової системи.

ТЕМА 5. Ішемічний інсульт головного мозку.

Епідеміологія. Анатомо-фізіологічні особливості мозкового кровообігу. Патологія ішемічного ураження головного мозку. Класифікація гострих ішемічних інсультів. Клініка ішемічного інсульту. Діагностика інфаркту мозку. Методи лікування інфаркту мозку.

ТЕМА 6. Гостре порушення мозкового кровообігу за геморагічним типом.

Епідеміологія геморагічного інсульту. Класифікація гострих порушень мозкового кровообігу за геморагічним типом. Внутрішньо мозковий крововилив нетравматичного генезу. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Діагностика та лікування. Субарахноїдальний крововилив нетравматичного генезу. Артеріовенозні мальформації: етіологія, епідеміологія, патогенез, діагностика та лікування. Каротидно-кавернозне співустя (етіологія, епідеміологія, патогенез, діагностика та лікування).

ТЕМА 7. Когнітивні порушення.

Когнітивні функції. Функції центральної нервової системи. Психічні функції. Етіологія когнітивних порушень. Анатомо-функціональні ділянки головного мозку. Види когнітивних порушень. Тестування когнітивних порушень. Методи лікування.

ТЕМА 8. Порушення рухових функцій.

Основні етіологічні чинники. Патогенетична картина. Класифікація згідно пошкоджених анатомічних структур. Клінічні прояви. Методи обстеження. Методи лікування. Етіологія травм хребта та спинного мозку (ТХСМ). Періоди ТХСП. Проти покази до фізичної реабілітації. Клінічні прояви. Менеджмент пролежнів. Ортостатична гіпотензія. Вертикалізація хворого. Принципи ерготерапії при ТХСП. Хвороба Паркінсона. Етіологія захворювання. Анатомічні структури, що відповідають за рухи. Клінічні прояви хвороби Паркінсона. Принципи медикаментозного лікування. Фізична терапія при хворобі Паркінсона. Етіологічні чинники. Стадії розсіяного склерозу. Оцінка ступеню функціонального стану хворого з РС. Клінічні прояви. Методи діагностики та медикаментозне лікування. Фізична терапія хворих з розсіяним склерозом. Класифікація полінейропатій. Класифікація та клінічні прояви мононейропатій. Періоди уражень периферичних нервів. Обстеження функцій кінцівок. Апаратна діагностика. Принципи медикаментозного та реабілітаційного лікування.

Рекомендована література

Основна література:

1. Бойчук Т. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації / Т. Бойчук, М. Голубева, Левандовский. Львів : ЗУКЦ, 2010. 239 с.
2. Вакуленко Д.В. Лікувально-реабілітаційний масаж. / Д.В. Вакуленко, Л.О. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька, – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 568 с.
3. Воронін Д.М., Павлюк Є.О. Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи / Д.М. Воронін, Є.О. Павлюк. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 143 с.
4. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами і захворюваннями нервової системи: навч. посібник / О. К. Марченко К. : Олімпійська література, 2006. 196 с.
5. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: МКФ / Всесвітня Організація Охорони Здоров'я 2001. / Затверджено Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2018 року № 981 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України 21.12.2018 № 2449). Електронний ресурс: <http://surl.li/gygbd>
6. Неврологія / за ред. С.М.Віничука. К.:Здоров'я, 2008. 664 с.
7. Ольховик А. В. Діагностика рухових можливостей у практиці фізичного терапевта: навч. посібник. Суми: Сумський державний університет, 2018. 146 с.
8. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. Київ, 2022. 164 с.
9. Реабілітація пацієнтів з захворюваннями нервової системи : навч.-метод. посібник / О. А. Козьолкін, І. В. Візір, М. В. Сікорська, О.В. Лапонов. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 183 с.
10. Шевага В. М. Неврологія: підручник / В.М. Шевага, А.В. Паєнок, Б.В. Задорожна. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Медицина, 2009. 656 с.

Додаткова література:

1. Віничук С.М.. Нервові хвороби / за ред. С.М.Віничука, Є.Г.Дубенка. К.:Здоров'я, 2001. – 696 с.
2. Воронін Д.М. Церебральний параліч та реабілітація його спастичних форм / Д.М. Воронін, В. Грач. Хмельницький: ХНУ, 2008. 55 с.
3. Гострі та невідкладні стани в неврології: навч. посібник / О.В. Погорелов, В.М. Школьник, О.М. Бараненко та ін. Київ : Медкнига, 2017. 139 с.
4. Дикий Б.В. Методи об'єктивної оцінки ефективності реабілітаційних заходів при проведенні ЛФК: методичні рекомендації. / Б.В. Дикий, П.П. Добра. Ужгород, 2013. – 55 с.
5. Корольчук А.П., Сулима А.С. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту, Вінниця: 2018. 124 с.
6. Лікувальна фізична культура: Підручник / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. 234 с.

7. Методи обстеження неврологічного хворого: навч. посіб. / Л.І. Соколова, Т.М. Черенько, Т.І. Ілляш та ін. ; за ред. Л.І. Соколової, Т.І. Ілляш. К. : ВСВ «Медицина», 2020. 144 с.

8. Практичні аспекти фізичної терапії та ерготерапії: навч. посібник / Н.А. Добровольська А.С. Тимченко В.П. Голуб та ін. ; під ред Н.А. Добровольської, О.В. Федорича, А.С. Тимченка, І.П. Радомського. Київ: Видавничий дім «ГЕЛЬВЕТІКА», 2021. 368 с.

9. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. К.: ВСВ Медицина, 2010. 352с.

10. Сучасні принципи діагностики та лікування пацієнтів з гострим ішемічним інсультом та ТІА. Клінічні рекомендації засновані на доказах. Київ, 2018 р. За ред.член.-кор. НАМН України М. Є. Поліщука.

11. Шкали в нейрореабілітації [Текст] / Укр. Асоц. боротьби з інсультом ; [уклад.: М. В. Гуляєва, Н. І. Піонтківська, М. І. Піонтківський ; наук. ред.: В. А. Голик, Д. В. Гуляєв, М. Я. Романишин]. Київ : Д. В. Гуляєв [вид.], 2014. 67 с.

12. Швесткова О. Фізична терапія: Підручник / О. Швесткова, К. Свєцена, П. Оборна, А. Рейманова, З. Родова, Я. Угліржова. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 280 с.

Електронні ресурси:

1. <http://medstandart.net/browse/2707>
2. <http://www.uazakon.com/big/text1316/pg3.htm>
3. <http://neurology.com.ua/standarty-okazaniya-medicinskoj-pomoshhi-pospecia>
4. <https://www.medpublish.com.ua>

2.2. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ПЕДІАТРІЇ

РОЗДІЛ 1. Особливості фізичної терапії дітей із захворюваннями опорно-рухового апарату, центральної та периферійної нервової системи.

ТЕМА 1. Вступ. Фізична терапія при захворюваннях опорно-рухового апарату у дітей.

Визначення фізичної терапії. Основні принципи фізичної терапії. Етапи реабілітації. Покази, початок, тривалість. Методи фізичної терапії. Методики, техніка, правила проведення. Особливості фізичної терапії дітей раннього і старшого віку. Реабілітація у новонароджених. Принципи і методи реабілітації. Основні методи ортопедичного лікування дітей і підлітків: консервативний у вигляді фіксаційного і екстензійного. Лікувальна фізкультура: санаторний етап, рухові режими. Форми ЛФК: лікувальна гімнастика, лікувальна ходьба, дозована гребля, ігри тощо. Масаж. Кліматолікування, визначення, вплив кліматолікування на організм дитини. Покази до кліматолікування в дитячому віці. Курортні фактори при допомозі нейрогуморального ефекту. Аеротерапія, геліотерапія і водні процедури

(обтирання водою, купання в морі). Сонячні ванни, покази. Завдання фізіотерапії. Теплолікування для підвищення ефективності інших фізичних факторів. Трудотерапія, професіональна орієнтація і підготовка у дітей і підлітків. Режим идня та харчування при санаторно-курортному режимі.

ТЕМА 2. Фізична терапія дітей з церебральними паралічами та м'язовими дистрофіями.

Фізична терапія дітей з церебральним паралічем. Клінічна картина, класифікація, форми ДЦП. Методика обстеження хворих на ДЦП. Реабілітація хворих на ДЦП в санаторно-курортних умовах. Організація роботи дитячого санаторію, значення. Грязелікування. Бальнеотерапія. Апаратна фізіотерапія. Лікувальна гімнастика. Масаж. Ортопедичне лікування. Медикаментозне лікування. Ефективність лікування. Трудотерапія і навчально-виховна робота.

Визначення арахноїдиту, локалізація, форми, клінічні прояви. Задачі курортних заходів. Бальнеологічне лікування. Оцінка ефективності фізичної реабілітації (клінічні, пара клінічні обстеження). Комплекси лікування в залежності від фази ремісії. Прогресуючі м'язові дистрофії, як спадкова хвороба, клінічні прояви, окремі форми. Заповнення дефіциту повітря максимальною аерацією. Задачі лікувальної фізкультури, основні її форми (ранкова, гігієнічна, гімнастика, заняття лікувальною гімнастикою, масаж). Гідрокінезотерапія. Фізіотерапія (електрофорез, електростимуляція). Застосування окисно-сульфідних ванн. Показники адекватності лікувально-реабілітаційного навантаження. Клініко-фізіологічні показники покращення стану.

ТЕМА 3. Фізична терапія дітей із захворюваннями нервової системи.

Суть фізичної терапії хворих дітей із захворюваннями нервової системи і її етапи. Інфекційні захворювання центральної і периферичної нервової систем. Паралітичні захворювання нервової системи. Заходи відновного лікування дітей з паралітичними захворюваннями нервової системи. Мета оздоровчих заходів. Курортне лікування, як 2-й етап реабілітації. Методи, методики, їх проведення, покази при фізичній реабілітації. Оцінка ефективності комплексного курортного лікування. Етіологія і класифікація енцефалітів. Клінічні прояви, синдроми, ускладнення. Реабілітація в місцевих санаторіях, покази для 1-го етапу реабілітації. Межа оздоровчих заходів. Рекомендації комплексів, як засобів курортного лікування.

Визначення поліомієліту, етіологія, класифікація, форми. Нейродинамічні порушення в клініці паралітичного синдрому при поліомієліті. Форми поліомієліту. Початок реабілітаційних заходів, режими. Місцевий санаторій. Післялікарняний етап реабілітації: особливості санаторного та амбулаторного періоду. Форми і методи ЛФК. Оцінка ефективності проведення фізичної терапії. Визначення мієліту, клінічні прояви. Методи фізичної терапії у відновному періоді мієліту. Протипокази для методів фізичної терапії. Диференційовані лікувальні комплекси.

Полірадикулоневрити і неврити лицьового нерва, етіологія, клінічні прояви, діагностика. Задачі другого етапу реабілітації. Загальнооздоровче

лікування в місцевому санаторії, апаратна фізіотерапія. Лікувальна фізкультура, її форми. Комплекси лікувальної гімнастики при порушенні рухових функцій. Бальнеологічні процедури. Контроль за ефективною динамікою. Гальваногрязелікування.

РОЗДІЛ 2. Особливості фізичної терапії дітей із захворюваннями внутрішніх органів.

ТЕМА 4. Особливості фізичної терапії дітей із захворюваннями системи травлення, виділення та патології обміну речовин.

Класифікація захворювань органів травлення і гепато-біліарної системи. Етіологія, клінічні прояви, діагностика. Мінеральні води при рефлекс-езофагіті, характеристика дії, умови прийому. Фізіотерапевтичні фактори при рефлекс-езофагіті, поєднання з грязелікуванням. Питтєве лікування, характеристика мінеральних вод, режими прийому при гастритах у дітей. Методи грязелікування (келоїдотерапія при гастритах у дітей). Психотерапія – гіпнотерапія у фізичній реабілітації. Принципи фізичної реабілітації у дітей з виразковою хворобою. Покази до гіпнотерапії, сеансів голкотерапії, методики. Комплекс фізичної реабілітації у дітей з захворюваннями гепато-біліарної системи. Покази, протипокази до санаторно-курортного лікування дітей з захворюваннями органів травлення і гепато-біліарної системи. Фітотерапія, режими харчування.

Гострий і хронічний гломерулонефрит, первинний і вторинний пієлонефрит та інфекція сечовидільної системи. Визначення гломерулонефрита і пієлонефрита. Лікування даної патології. Курортні фактори в системі етапної реабілітації. Вони направлені на зменшення і ліквідацію патологічного процесу в нирках, відновленню ряду порушених функцій організму, нормалізацію і підвищення його захисних сил. Протипокази і покази. Критерії оцінки ефективності. Лікувально-рухові режими, їх задачі. Водні запальюючі процедури, морські купання. Комплекси лікувальної фізкультури при гломерулонефриті у дітей. Психотерапія в комплексі реабілітаційних заходів при захворюванні нирок у дітей.

Огрядність. Лікування ожиріння у дітей. Задача лікувального режиму – дієтотерапія. ЛФК і кліматолікування, методики. Морські купання, геліотерапія, методики. Визначення цукрового діабету, класифікація, клініка, діагностика. Покази і проти покази до санаторно-курортного лікування. Дієтотерапія. Кліматолікування. Водолікування. Бальнеотерапія, грязелікування. Фізіотерапія, методи, методики. Критерії оцінки санаторно-курортного лікування дітей з ожирінням і цукровим діабетом.

ТЕМА 5. Особливості фізичної терапії дітей із захворюваннями серцево-судинної та дихальної систем. Загартування дітей дошкільного віку в системі реабілітаційних заходів.

Визначення гіпертонічної хвороби у дітей і підлітків, клінічні прояви, діагностика. Водолікування, характеристика ванн, покази, проти покази, методики. Апаратна фізіотерапія, методи, методики, мета. Лікувальна фізкультура, засоби, форми і методи застосування. Основні принципи застосування фізичних вправ, покази і проти покази. Визначення

нейроциркуляторної дистонії у дітей і підлітків, клінічні прояви і діагностика. Лікувальна фізкультура, методика. Кліматолікування. Апаратна фізіотерапія (електросон, електрофорез, комірць по Щербаку). Водні процедури і ванни, механізм дії, курси.

Бронхіальна астма. Лікування в поліклініці, стаціонарі, з урахуванням індивідуальної реактивності організму. Санаторно-курортне лікування. Кліматолікування, методи (аеротерапія, повітряні ванни, геліотерапія, морські купання). Лікувальна фізкультура, обґрунтування, положення по застосуванню. Фізіотерапевтичні заходи. Загартовування, види, мета. Класифікація хронічних і рецидивуючих захворювань бронхолегеневої патології у дітей, клініка. Покази і протипокази на направлення дітей на курорти. Фізіотерапія, методи. Режими закалювання, покази, методи. Морські купання, методика. Загальні УФО, методика. Лікувальна фізкультура, методи. Режими рухової активності. Комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики. Комплекси кліматопродур і ЛФК в залежності від ступеня фізичних можливостей і сезону.

Загартовування організму. Основні принципи адаптуючих загартовуючих заходів. Спеціальні загартовуючі заходи. Повітряні ванни і адаптація до світла. Загартовування сонячними променями і УФО від штучних джерел випромінювання. Загартовування і адаптація до водного середовища, плавання. Рефлексотерапія, як метод попередження простудних захворювань. Фізкультурні заняття на повітрі.

Рекомендована література

Основна література:

1. Михалюк Є. Л. Особливості фізичної реабілітації в педіатрії: підручник / Є. Л. Михалюк, Ю. Г. Резніченко. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 164 с.
2. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: МКФ / переклад на укр. мову (Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2018 року № 981 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України 21.12.2018 № 2449). Всесвітня організація охорони здоров'я. 1048 с.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація / В.М. Мухін. Київ: Олімпійська література, 2010. 488 с.
4. Осіпов В.М. Лікувальна фізична культура: навчальний посібник / В.М.Осіпов. Бердянськ: Видавець Ткачук О.В, 2013. 158 с.
5. Порада А.М. Медико-соціальна реабілітація і медичний контроль / А.М. Порада, О.В. Порада. К. : ВСВ «Медицина», 2011. 296 с.
6. Реабілітаційний масаж: підручник / Л. О. Вакуленко [та ін.]. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2018. – 522 с.
7. Тяжка О.В. Педіатрія: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За редакцією проф. О.В. Тяжкої. Вінниця: Нова Книга, 2006. 1096 с.

Додаткова література:

1. Бекас О. О., Мацейко І. І., Ліфман Я. С., Бекас В. А. Корекція функціонального стану опорно-рухового апарату та кардіореспіраторної системи засобами фізичної терапії у школярів зі сколіозами І-ІІ ступеня і плоскостопістю. *Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування: науково-методичний журнал*. Вип. № 1. Вінниця: ТОВ «Планер», 2018. – С. 4-11.
2. Бекас О., Бекас В., Сулима А., Мацейко І. Вдосконалення рухових функцій у дітей з нижнім спастичним парапарезом засобами фізичної реабілітації. *Фізична активність і якість життя людини [текст]: зб. тез доп. ІV Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (10 черв. 2020 р.)/ уклад.: А. В. Цьось, С. Я. Індика. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. С. 84.*
3. Віничук С.М. Неврологія / С.М. Віничук, Т.І. Ілляш, О.А. Мяловицька та ін.– К.: Здоров'я, 2008. – 664 с.
4. Жарова І. О. Фізична реабілітація при первинному екзогенноконституціональному ожирінні у підлітків : монографія / І. О. Жарова. К. : Самміт-книга, 2015. – 312 с.
5. Кальонова І.В. Вивчення впливу локальної дозованої кріотерапії на стан здоров'я дітей дошкільного віку / Кальонова І.В., Шикунів Ю.Ю.// *Вісник Запорізького нац. ун-ту*. 2010. № 2(4). С. 100-103.
6. Корольчук А.П., Сулима А.С. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту, Вінниця: 2018. 124 с.
7. Корольчук Анатолій, Сулима Алла, Рушківський Роман, Шевченко Олег (2019) Особливості методики фізичної терапії у дітей зі свіжими та за давніми пошкодженнями кисті. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*. Вип. 8 (27). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С.264-269 <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/30679>
8. Лікувальна фізична культура: Підручник / В. С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. - 234 с.
9. 8. Огорелкова Л. Загальні та індивідуальні особливості керування процесом фізичного виховання дітей-інвалідів по зору/ Л. Огорелкова // *Молода спортивна наука України*. 2004. Вип. 7. Т. 1. С. 370–372.
10. Онищук В.Є., Гаврилова Н.В. Мацейко І.І., Звіряка О.М. Ефективність застосування комплексної програми фізичної реабілітації дітей шкільного віку 10-11 років з короткозорістю на санаторному етапі. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Вип. 6К. 2019. С. 50-56.
11. Педіатрія: підручник / В.М.Буряк, Р.Ф.Махмутов, Ю.В.Пошехонова, Н.І.Шабан; за ред. В.М.Буряка; Донецький національний медичний університет імені Максима Горького. Кафедра педіатрії та дитячих інфекційних хвороб. – Донецьк: Донбас, 2014. 514 с.
12. Степашко М. В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. К.: ВВС Медицина, 2010. 352с.

13. Слободян Л.М., Лобода В.Ф., Процайло Н.Б. Діагностика захворювань та реабілітація дітей. Т.: Укрмедкнига, 2014. 614 с.

Електронні ресурси:

1. <https://library.vspu.edu.ua/repozitarij>
2. <https://members.physio-pedia.com/partner-admin-users/>
3. <https://academy.nszu.gov.ua/>

2.3. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ І ГІНЕКОЛОГІЇ

РОЗДІЛ 1. Загальні питання акушерства і гінекології

ТЕМА 1. Вступ. Загальні поняття гінекології та акушерства.

Мета й завдання курсу «Фізична терапія, ерготерапія в акушерстві і гінекології». Організація надання акушерської та гінекологічної допомоги в Україні. Організація роботи служби планування сім'ї.

ТЕМА 2. Анатомія і фізіологія жіночих статевих органів. Фізіологічні зміни, які відбуваються під час вагітності.

Анатомія жіночих статевих органів. Фізіологія жіночих статевих органів. Загальні відомості про фізіологічні зміни, які відбуваються під час вагітності. Поняття «триместр». Перший, другий і третій триместри вагітності, їх характеристика. Періоди вагітності. Гігієна та харчування вагітної жінки.

Методи обстеження вагітності на ранніх і пізніх термінах. Визначення терміну вагітності й очікуваної дати пологів. Особливості обстеження вагітної жінки з метою оцінки стану її здоров'я.

ТЕМА 3. Вагітність при екстрагенітальних захворюваннях.

Загальні відомості про протікання вагітності при захворюваннях органів кровообігу.

Загальні відомості про протікання вагітності при захворюваннях органів дихання.

Загальні відомості про протікання вагітності при захворюваннях крові.

Загальні відомості про протікання вагітності при ендокринних захворюваннях.

Загальні відомості про протікання вагітності при захворюваннях сечовидільної системи.

Загальні відомості про протікання вагітності при захворюваннях органів травлення.

ТЕМА 4. Загальні відомості щодо методів фізичної терапії при вагітності.

Характеристика принципів застосування методів фізичної терапії при вагітності. Характеристика етапів фізичної терапії при вагітності. Протипоказання щодо виконання фізичних вправ при вагітності.

РОЗДІЛ 2. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ПЕРШОМУ, ДРУГОМУ ТА ТРЕТЬОМУ ТРИМЕСТРАХ ВАГІТНОСТІ

ТЕМА 5. Фізична терапія при фізіологічному перебігу вагітності.

Поняття «фізіологічний перебіг вагітності». Застосування засобів фізичної терапії при фізіологічному перебігу вагітності. Характеристика застосування лікувальної фізичної терапії, кінезотейпування, лікувального масажу у першому, другому, третьому триместрах при нормальному перебігу вагітності.

ТЕМА 6. Фізична терапія при неправильних положеннях і тазових передлежаннях плода, при анатомічних аномаліях органів малого тазу.

Поняття «неправильне положення плода». Види неправильного положення плода. Поняття «тазове передлежання плода». Характеристика анатомічних аномалій органів малого тазу.

Алгоритм заходів при неправильних положеннях плода, при тазовому передлежанні та при анатомічних аномаліях органів малого тазу. Форми лікувальної фізичної культури при неправильних положеннях й тазових передлежаннях плода.

ТЕМА 7. Фізична терапія при ожирінні вагітних. Основні методи корекції ожиріння у вагітних.

Поняття «ожиріння», його ступені. Класифікація. Особливості протікання вагітності при ожирінні. Характеристика засобів фізичної терапії при ожирінні під час вагітності. Особливості застосування засобів фізичної терапії при ожирінні під час вагітності.

ТЕМА 8. Фізична терапія у вагітних із захворюваннями органів кровообігу, органів дихання, травної системи, печінки.

Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями органів кровообігу.

Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями органів дихання.

Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями органів травлення.

Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями печінки.

ТЕМА 9. Фізична терапія вагітних із захворюваннями ендокринної та сечовидільної систем, крові.

Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями ендокринної системи. Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями сечовидільної системи. Особливості застосування фізичної терапії вагітних із захворюваннями крові.

ТЕМА 10. Фізична терапія у жінок з переношеною та пролонгованою вагітністю.

Поняття «переношена вагітність». Поняття «пролонгована вагітність». Особливості застосування фізичної терапії при переношеній та пролонгованій вагітності. Форми лікувальної фізичної культури при переношеній і пролонгованій вагітності.

РОЗДІЛ 3. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В ПІСЛЯПОЛОГОВИЙ ПЕРІОД

ТЕМА 11. Фізіологічний післяпологовий період.

Поняття «післяпологовий період». Зміни в організмі жінки у післяпологовий період. Профілактика післяпологових захворювань.

ТЕМА 12. Фізична терапія у післяпологовий період.

Особливості застосування фізичної терапії в післяпологовий період. Основні засоби фізичної терапії в післяпологовий період. Форми лікувальної фізичної культури в післяпологовий період.

Застосування засобів фізичної терапії при маститі, лактостазі та тріщинах сосків.

ТЕМА 13. Фізична терапія після кесаревого розтину.

Поняття «оперативне розродження». Характеристика основних показань до оперативного розродження. Характеристика наслідків оперативного розродження для жінки.

Характеристика основних засобів фізичної терапії при оперативному розродженні. Форми лікувальної фізичної культури при оперативному розродженні.

РОЗДІЛ 4. ГІНЕКОЛОГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ГІНЕКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

ТЕМА 14. Загальна характеристика гінекологічних захворювань.

Поняття «гінекологічні захворювання». Їх класифікація. Основні симптоми. Поняття «хронічні запальні захворювання жіночих статевих органів». Їх класифікація. Основні симптоми.

ТЕМА 15. Фізична терапія при хронічних запальних захворюваннях жіночих статевих органів.

Особливості застосування засобів фізичної терапії при хронічних запальних захворюваннях жіночих статевих органів.

Характеристика засобів фізичної терапії при хронічних запальних захворюваннях жіночих статевих органів.

Форми лікувальної фізичної культури при хронічних запальних захворюваннях жіночих статевих органів.

ТЕМА 16. Фізична терапія при неправильних положеннях жіночих статевих органів.

Поняття «неправильне положення жіночих статевих органів». Їх класифікація. Клініка, діагностика. Особливості застосування засобів фізичної терапії при неправильних положеннях жіночих статевих органів.

ТЕМА 17. Фізична терапія при розладах оваріально-менструального циклу.

Поняття «оваріально-менструальний цикл». Характеристика основних видів порушень оваріально-менструального циклу. Дісменорея, її характеристика та клінічні прояви. Олігоменорея, її характеристика та клінічні прояви. Аменорея, її характеристика та клінічні прояви.

Характеристика основних засобів фізичної терапії та особливості їх застосування при порушеннях оваріально-менструального циклу.

ТЕМА 18. Фізична терапія при оперативних втручаннях на жіночих статевих органах.

Характеристика станів, що потребують оперативного лікування. Характеристика змін в організмі жінки після оперативного втручання на жіночих статевих органах.

Характеристика основних засобів фізичної терапії й особливості їх застосування після гінекологічних операцій. Особливості проведення занять фізичними вправами для жінок після гінекологічних операцій.

Поняття «аборт». Показання і протипоказання до використання засобів і методів фізичної терапії після абортів і вискоблюванні слизової матки. Рухові режими у лікарняному і після лікарняному періодах фізичної терапії.

ТЕМА 19. Фізична терапія при безплідді жінок.

Етіологія та патогенез безпліддя. Види безпліддя. Сучасні методи лікування безпліддя.

Характеристика засобів фізичної терапії та особливості їх застосування при безплідді жінок.

ТЕМА 20. Фізична терапія жінок із клімактеричним синдромом.

Поняття «клімактеричний синдром», його характеристика. Застосування заходів фізичної терапії при ранніх (метаболічний, нейровегетативний, спазматичний та артеріальний синдроми) та середньочасових (генітоуринарний синдром) клімактеричних розладах.

Рекомендована література

Основна література:

1. Акушерство: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації / [Ліхачов В. К., Добровольська Л. М., Ляховська Т. Ю., Удовицька Н. О., Макаров О. Г., Тарановська О. О.]; за ред. В. К. Ліхачова. Полтава : Дивосвіт, 2015. 336 с.
2. Владимиров О.А., Тофан Н.І., Гончарова А.В., Трембач Т.В. (2004) Психологічна підготовка вагітних до материнства: метод. рекомендації. К.. 42 с.
3. Владимиров О.А., Тофан Н.І., Клименко С.К. (2004) Рухові режими і комплекси ЛФК для вагітних жінок: метод. рекомендації. К.. 31 с.
4. Гінекологія / За ред. Грищенко В.І., Щербина М.О. Київ: Медицина, 2007. 360 с.
5. Грищенко В.І., Паращук Ю.С., Ейям-Бердієва Т.С. (2003) Фізична і психопрофілактична підготовка вагітних до пологів та фізична реабілітація жінок після пологів: навч. посіб. Харків: Ексклюзив. 110 с.
6. Коваленко Т.М. (2015) Програма допологової реабілітації у комплексному лікуванні жінок із перенесеною та пролонгованою вагітністю: методичні рекомендації. К. : 24 с.
7. Ліхачов В.К., Добровольська Л.М., Ляховська Т.Ю., Удовицька Н.О., Макаров О.Г., Тарановська О.О. (2015) Акушерство: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації / за ред. В. К. Ліхачова. Полтава : Дивосвіт. 336 с.

8. Сухан В.С., Дичка Л.В., Блага О.С. (2014) Лікувальна фізична культура в акушерстві та гінекології. Методичні рекомендації. Ужгород. 43 с.

Додаткова література:

1. Глиняна О.О., Копочинська Ю.В. (2018) Основи кінезіотейпування: навчальний посібник / О.О. Глиняна, Ю.В. Копочинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 125с.
2. Корольчук А.П., Сулима А.С. (2018) Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту. Вінниця. 124с.
3. Маліков М.В., Богдановська Н.В. (2005) Фізіологія фізичних вправ. Запоріжжя. 102 с.
4. Мухін В.М. (2010) Фізична реабілітація. К.: Олімп. л-ра. 486 с.
5. Порада А.М., Солодовнік О.В. (2008) Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. К.: Медицина. 177 с.

Електронні ресурси:

1. http://health-ua.com/newspaper/tn_ginekologiya_akusherstvo_reproduktologiya/50276-tematichnij-nomer-akusherstvo-gnekologiya-reproduktologiya--2-38-2020-r
2. <https://kyiv.czechcentres.cz/uk/about-us/lekarska-literatura/ucebnice-fyzikalni-terapie>
3. <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2108>
4. <https://www.booksmed.com/akuwerstvo/2300-akusherstvo-i-ginekologiya-zaporozhan-pidruchnik.html>
5. Дихальна гімнастика для вагітних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://likuvan.in.ua/dihal-na-gimnastika-dlya-vagitnih.html>
6. Особливості фізичної реабілітації в період вагітності, пологовий та післяпологовий періоди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat.niv.ru/view/referat-medicine/114/113076.htm>
7. Реабілітація при порушеннях перебігу вагітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukvar.su/medicina-zdorove/122796-Reabilitaciya-pri-narusheniyah-techeniya-beremennosti.html>
8. Прогулянки при вагітності [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://medukr.ru/vagitnist-i-pologi/965-proguljanki-pri-vagitnosti.html>
9. Фізична реабілітація при вагітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://7000.kiev.ua/?s=info/vstuplenie/24117>.

2.4. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У GERONTOLOGII TA GERIATRII

РОЗДІЛ 1. ВІКОВІ ЗМІНИ РІЗНИХ СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ЗАХВОРЮВАНЬ У ОСІБ ПОХИЛОГО ТА СТАРЕЧОГО ВІКУ

ТЕМА 1. Вступ. Геронтологія як наука. Поняття геріатрії. Предмет і завдання геронтології і геріатрії.

Геронтологія як наука. Історія розвитку геронтології як науки. Розвиток і завдання геронтології. Поняття геронтології.

Теорії геронтогенезу. Поняття про старість і старіння. Основні закономірності процесів старіння. Види старіння. Сучасне уявлення про передчасне старіння та шляхи запобігання.

Основи загальної геріатрії. Старіння та хвороби. Вікові особливості системи крові, серцево-судинної, дихальної систем. Особливості опорно-рухового апарату осіб літнього та старечого віку. Морфологічні й функціональні особливості центральної та периферичної нервової системи людей літнього й старечого віку. Особливості вищої нервової системи людей літнього й старечого віку. Прояви рухових якостей у людей літнього й старечого віку.

ТЕМА 2. Діагностичне та реабілітаційне обстеження геріатричних хворих.

Особливості загального огляду та обстеження хворих похилого віку. Особливості збору анамнезу у осіб літнього й старечого віку. Оцінка здібності до самообслуговування у осіб похилого віку. Визначення показників кількісної оцінки суглобового синдрому в осіб літнього й старечого віку.

ТЕМА 3. Вікові зміни та захворювання серцево-судинної системи та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості патології серцево-судинної системи при старінні. Атеросклероз, чинники ризику, профілактика у людей літнього й старечого віку. Ішемічна хвороба серця, недостатність кровообігу у людей літнього й старечого віку. Особливості перебігу, нападу стенокардії (еквіваленти нападу), інфаркту міокарда, хронічної недостатності кровообігу у людей літнього й старечого віку. Артеріальна гіпертензія (первинна (есенціальна) та вторинна (симптоматична)) у людей літнього й старечого віку.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями серцево-судинної системи.

Тема 4. Вікові зміни з боку органів травлення та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості патології травної системи при старінні. Гострий і хронічний гастрити у людей літнього й старечого віку. Виразкова хвороба («застаріла», «пізня», «стареча») у людей літнього й старечого віку. Захворювання кишечника в людей літнього й старечого віку. Жовчокам'яна хвороба у людей літнього й старечого віку. Гепатит, холецистит і панкреатит у людей літнього й старечого віку.

Старіння органів ротової порожнини. Остеопороз та захворювання пародонта в людей літнього й старечого віку.

Особливості харчування осіб літнього й старечого віку.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями травної системи.

Тема 5. Вікові зміни та захворювання ендокринної системи та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості патології ендокринної системи при старінні. Цукровий діабет у людей літнього й старечого віку. Особливості цукрового діабету 2-го типу у людей літнього й старечого віку. Основні ознаки та невідкладна допомога при комах (гіперглікемічній та гіпоглікемічній) у людей літнього й старечого віку. Захворювання щитоподібної залози (гіпертиреоз, гіпотиреоз) у людей літнього й старечого віку. Ожиріння у людей літнього й старечого віку.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями ендокринної системи.

ТЕМА 6. Вікові зміни та захворювання нервової системи та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості психології людини літнього й старечого віку. Судинні захворювання, клініка, діагноз. Паркінсонізм у людей літнього й старечого віку. Порушення пам'яті у людей літнього й старечого віку. Хвороба Альцгеймера у людей літнього й старечого віку.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями нервової системи.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИЧНІ КРИТЕРІЇ І ПОБУДОВА ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ РІЗНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ В ГЕРОНТОЛОГІЇ

ТЕМА 7. Вікові зміни та захворювання дихальної системи й побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості патології дихальної системи при старінні. Перебіг, клініка та методи діагностик захворювань органів дихання у людей літнього й старечого віку. Хронічне обструктивне захворювання легень у людей літнього й старечого віку. Пневмонія у людей літнього й старечого віку. Емфізема легень у людей літнього й старечого віку. Гострий і хронічний бронхіт у людей літнього й похилого віку. Рак легень у людей літнього й похилого віку. Бронхіальна астма у людей літнього й похилого віку.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями дихальної системи.

ТЕМА 8. Вікові зміни та захворювання сечовидільної та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості патології травної сечовидільної системи при старінні. Гломерулонефрит (гострий, хронічний), пієлонефрит, ниркова недостатність, діабетична нефропатія у людей літнього й старечого віку.

Урологічні захворювання у пацієнтів літнього та старечого віку (аденома, рак передміхурової залози).

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями сечовидільної системи.

ТЕМА 9. Вікові зміни та захворювання опорно-рухового апарату та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Особливості опорно-рухового апарату людини літнього й старечого віку. Захворювання хребта, суглобів у людей літнього й старечого віку.

Деформуючий остеоартроз у людей літнього й старечого віку, клінічна картина, діагностика.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями опорно-рухового апарату.

ТЕМА 10. Вікові зміни та захворювання органів слуху, зору та побудова програми фізичної терапії для пацієнтів літнього й старечого віку.

Вікові зміни та захворювання очей. Стареча катаракта у людей літнього й старечого віку, клінічна картина, діагностика захворювання. Глаукома у людей літнього й старечого віку, клінічна картина, діагностика захворювання.

Вікові зміни та захворювання органу слуху.

Особливості побудови програм фізичної терапії для осіб літнього й старечого віку з захворюваннями органів слуху та зору.

Рекомендована література

Основна література:

1. Бобров В.О., Жаріков О.Й., Давидова І.В. та ін. (2000) Артеріальна гіпертензія в осіб літнього віку. Особливості діагностики. Диференційоване лікування, методичні рекомендації. К.. 20с.

2. Кайдашев І., Борзих О. Основи геронтології. URL: <https://docplayer.net/34889763-I-p-kaydashev-o-a-borzih-osnovi-gerontologiyi-chastina-persha.html>

3. Коляда Н.М. Соціальна геронтологія. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/4852/1/sosialgerontology.pdf>

4. Малахова Ж.Д. (2010) Соціальна геронтологія. Курс лекцій. Запоріжжя. 179 с.

5. Ольховик А. В. Діагностика рухових можливостей у практиці фізичного терапевта: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2018. 146 с.

6. Швесткова О. Фізична терапія: Підручник / О. Швесткова, К. Свєцена, П. Оборна, А. Рейманова, З. Родова, Я. Угліржова. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с.

7. Сагун І.Г. (2011) Основи герагогії. Черкаси. 111 с.

8. Стан здоров'я та медичне обслуговування літніх людей. Досвід, проблеми та перспективи надання медико-соціальної допомоги літнім людям за кордоном і на Україні // Головний лікар. 2008. №7. С. 78-92.

Додаткова література:

1. Котвіцька А.А. Надання медичної і лікарської допомоги населенню пенсійного віку в Україні / А.А. Котвіцька, Н.В. Чмихало, І.Л. Оккерт // матеріали I Міжнародної інтернет-конференції молодих учених і студентів «Современные достижения медицинской и фармацевтической науки», г. Запоріжжя, 23-25 октября 2012 г. С. 134.

2. Сулима А.С., Корольчук А.П., Федорчук В.І., Насальський М.Д. (2019) Вплив занять лікувальною фізичною культурою на показники гемодинаміки осіб похилого віку (WPŁYW ZAJĘĆ LECZNICZEGO WYCHOWANIA FIZYCZNEGO NA WSKAŹNIKI HEMODYNAMICZNE OSÓB WIEKU STARSZEGO). *Knowledge, Education, Law, Management, Nauka, Oswiata, Prawo, Zarzadzanie (KELM). Fundacja Instytut Spraw Administracji Publicznej w Lublinie*. 2019, №1(25). С.188-196 <http://doi.org/10.5281/zenodo.3295873>

3. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів / За ред. д-ра мед. наук, проф. Ю.М. Мостового. Вид. 7-е, доп. і перероб. Вінниця: ДПДКФ, 2005. 480 с.

4. Тарасюк В.С., Кубанська Г.Б. (2010) Медсестринство в геронтології і геріатрії: *підручник* / за ред. проф. В.С. Тарасюка. Вид. стереотипне. К. : Медицина. 624 с.

5. Швесткова О., Свєцена К., Оборна П., Рейманова А., Родова З., Угліржова Я. Ерготерапія: Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с.

Електронні ресурси:

1. <https://azkurs.org/robocha-programa-medsestrinstvo-v-gerontologiyi-geriatriyi-ta.html?page=3>
2. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/3268/gerontologiya>
3. <http://crimjtj.ru/Journal.files/15-2010-2-v.2/150.pdf>
4. <https://jmbms.com.ua/pdf/2/4/jmbms0-2017-2-4-059.pdf>
http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/5867/1/problemi_zdoro_vya_fizichnoyi_terapiyi_reabilitaciyi_ta_ergoterapiyi_2017_7bb09_145655792_co_py.pdf

2.5. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ТРАВМІ, ПОЛІТРАВМІ ТА ЗАХВОРЮВАННЯХ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПОЛІТРАВМУ І ЗАХВОРЮВАННЯ ОРА. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ ПРИ ПОЛІТРАВМІ.

ТЕМА 1. Термінологічний та понятійний апарат, класифікація, етіологія та статистика.

Основні дефініції травматології – термінологічно-понятійний апарат котрий характеризує клінічні особливості політравми. Класифікація політравми. Причини виникнення та епідеміологічних чинників політравми та захворювань опорно-рухового апарату (ОРА).

ТЕМА 2. Патогенез та ускладнення при політравмі.

Поняття про травматичну хворобу, періоди травматичної хвороби, їх характеристика. Поняття «синдром системної запальної відповіді», «синдром жирової емболії». Особливості застосування оперативного лікування.

ТЕМА 3. Організація надавання медичної допомоги особам з політравмою на різних етапах лікування. Невідкладні стани та інші реанімаційні заходи.

Особливості організації надання до медичної допомоги, невідкладної допомоги та лікування постраждалих з підозрою на політравму. Механізм травмування. Проведення заходів при невідкладних станах та завдання реанімаційних заходів. Схема надання першої допомоги. Алгоритм дій бригади швидкої медичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді. Догоспітальний етап. Надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі. Періоди лікування при політравмі: реанімаційний; лікувальний; реабілітаційний.

ТЕМА 4. Обстеження осіб з політравмою.

Особливості обстеження осіб з підозрою на політравму. Алгоритми проведення обстежувальних процедур та методи обстеження. Шкали при політравмі: 1. Оцінки тяжкості ушкоджень (AIS, ISS, NISS, APS, ICISS, TMPM); 2. Функціональних порушень (GCS, RTS, APACHE II, MODS II, SOFA, SAPS II, MPM II), 3. Комбінованих клініко-анатомічних систем оцінки (TRISS, ASCOT, RISC II, PTS і ін.). Оцінка стану пацієнта за алгоритмом ABCDE.

Структура обстеження порушень діяльності ОРА за Джеймсом Сиріаксом: 1) спостереження (реабілітолог візуально оцінює поставу та рухи пацієнта); 2) суб'єктивне оцінювання (реабілітолог опитує пацієнта); 3) об'єктивне оцінювання (реабілітолог виконує окремі обстеження).

РОЗДІЛ 2. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВІЙ ТРАВМІ ТА ЗАХВОРЮВАННЯХ ОРА

ТЕМА 5. Фізична терапія при черепно-мозковій травмі (ЧМТ).

Поняття про ЧМТ, її клінічні особливості, форми та наслідки. Завдання фізичної терапії при черепно-мозковій травмі. Особливості обстеження рухової сфери осіб з ЧМТ. Особливості організації реабілітаційного процесу осіб з ЧМТ: періоди та етапи реабілітації, їх характеристика. Прогноз та планування реабілітаційного втручання.

ТЕМА 6. Фізична терапія при захворювання опорно-рухового апарату (ОРА).

Етіологія та патогенетичні особливості захворювань ОРА. Класифікація захворювань ОРА. Клінічні прояви захворювань ОРА. Ускладнення та наслідки захворювань ОРА. Методи обстеження у фізичній терапії осіб із захворюваннями ОРА. Основні завдання фізичної терапії при ортопедичних патологіях. Особливості застосування методів та засобів фізичної терапії при захворюваннях ОРА. Фізична терапія при больовому синдромі. Фізична терапія при втраті рухливості суглобів. Фізична терапія при втраті сили. Функціональне тренування. Застосування допоміжних засобів пересування та ортезів.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ХРЕБЕТНО-СПИННОМОЗКОВІЙ ТРАВМІ.

ТЕМА 7. Класифікація травм хребта за типом і характером травми. Травми з пошкодженням спинного мозку і без ушкодження спинного мозку. Класифікація травм за зоною ураження: травма шийного відділу хребта, грудного відділу хребта, поперекового відділу, а також травми крижів і куприка. Типи травм: компресійні, уламчасті, змішані, з вивихами та підвивихами. Симптоми та наслідки травм хребта.

ТЕМА 8. Обстеження хворих із хребетно-спинномозковими травмами.

Мета оцінки. Суб'єктивна оцінка. Об'єктивна оцінка. Застосування Міжнародної класифікації функціонування у пацієнтів із хребетно-спинномозковими травмами. Оцінка результатів: розлади, активність, специфічна активність, якість життя.

ТЕМА 9. Фізична терапія, ерготерапія в різні періоди ХСМТ. Складання індивідуальної програми реабілітації.

Фізична терапія, ерготерапія в гострому і ранньому періоді ХСМТ. Фізична терапія, ерготерапія в проміжному та пізньому періодах ХСМТ. Ускладнення травм хребта. Відновлення організму після травми. Методи, які застосовуються у фізичній реабілітації пацієнтів із хребетно-спинномозковими травмами. Прогноз на відновлення самообслуговування та активності в повсякденному житті хворих з наслідками ХСМТ.

РОЗДІЛ 4. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОЄДНАНИЙ, КОМБІНОВАНИЙ ТА МНОЖИННИЙ ПОЛІТРАВМІ

ТЕМА 10. Фізична терапія при травмах опорно-рухового апарату.

Клінічні особливості травм опорно-рухового апарату. Мета та завдання фізичної терапії на різних етапах лікування осіб з політравмою опорно-рухового апарату. Алгоритм діяльності фізичного терапевта. Вибір засобів та методів фізичної терапії. Особливості виконання пасивних рухів. Тренування сили, гнучкості, навчання навиків переміщення та ходи з допоміжними засобами.

ТЕМА 11. Фізична терапія при травмах органів порожнин тіла людини.

Клінічні прояви травм та забоїв органів грудної клітки. Гемоторакс. Наслідки та ускладнення. Обстеження функціональних можливостей кардіо-респіраторної системи. Засоби фізичної терапії. Постановка мети та завдань фізичної терапії. Особливості фізичної терапії осіб з порушеною функцією кардіо-респіраторної системи. Клінічні прояви травм та забоїв органів черевної порожнини, опіків, ураження електричним струмом. Наслідки та ускладнення. Профілактика ускладнень. Обстеження рухових функцій, аналіз результатів обстеження та вибір засобів та методів фізичної терапії. Протипокази до фізичної терапії.

ТЕМА 12. Фізична терапія при комбінованій політравмі.

Клінічні прояви, опіки, ураження електричним струмом, опікова хвороба, важкість ураження, періоди опікової хвороби. Патогенез опікового шоку. Наслідки та ускладнення. Профілактика ускладнень. Обстеження рухових функцій. Аналіз результатів обстеження. Лікування опіків різного ступеня. Фізична реабілітація при опіках і відмороженнях. Періоди

реабілітації опечених. Особливості вибору та застосування засобів та методів фізичної терапії при комбінованій політравмі.

Рекомендована література

Основна література:

1. Клепач М. С. Невідкладна лікарська допомога при травмах : навч. посіб. / М. С. Клепач, В. А. Андрейчин. – Івано-Франківськ, 2007. – 156 с.
2. Кобелев С. Фізична реабілітація осіб з травмою грудного та поперекового відділів хребта і спинного мозку : метод. посіб. для студ. ВНЗ фіз. профілю / Степан Кобелев. – Львів : ПП Сорока, 2005. – 88 с.
3. Курація хворих з патологією опорно-рухової системи : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. заклад. IV р. акред. / М. С. Клепач, В. С. Сулима, Т. М. Ковалишин та ін. – Івано-Франківськ : ІФДМУ, 2007. – 72 с.
4. Лікувальна фізична культура при захворюваннях нервової системи : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2016. – 18 с.
5. Лікувальна фізична культура при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 31 с.
6. Мурза В. П. Фізична реабілітація в хірургії : [навч. посіб. для студ. та викл. вищ. навч. закл.] / В. П. Мурза, В. М. Мухін. – Київ : Наук. думка, 2008. – 246 с.
7. Мухін В. Фізична реабілітація в травматології : монографія / В. М. Мухін. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 428 с.
8. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії ("Нормальна анатомія" та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.
9. Ортопедія і травматологія / за ред. проф. О. М. Хвисяюка. – Харків, 2013. – 656 с.
10. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. Київ, 2022. 164 с.
11. Травматологія та ортопедія : підруч. для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред. Г. Г. Голки, О. А. Бурянова, В. Г. Климовицького. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 400 с.

Додаткова література:

1. Дідух Г. Вимірювання амплітуди рухів у людей з травмами опорно-рухового апарату // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з фіз. культури та спорту. – Львів, 2004. – Вип. 8, т. 2. – С. 108–112.
2. Кобелев С. Ю. Мануальний м'язовий тест – ефективний спосіб визначення сили м'язів для осіб з пошкодженням спинного мозку / Кобелев С. Ю // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2004. – Вип. 8, т. 2. – С. 455–459.

3. Крук Б. Особливості фізичної реабілітації осіб з неврологічним дефіцитом з наслідками черепно-мозкової травми в умовах стаціонару / Богдан Крук, Віра Рокошевська, Наталія Росолянка // Сучасні тенденції у практиці й освіті з фізичної терапії : тези доп. Міжнар. наук. семінару. – Львів, 2016. – С. 35–37.

4. Крук Б. Нові технології фізичної реабілітації неповноосправних осіб з хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу : навч. посіб. / Богдан Крук, Олександр Куц. – Львів : Українські технології, 2006. – 135 с.

5. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я дітей та підлітків: МКФ-ДП / Всесвітня Організація Охорони Здоров'я 2001. / Затверджено Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2018 року № 981 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України 21.12.2018 № 2449). Електронний ресурс: https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf

6. Carlino W. Demage control resuscitation from major haemorrhage in polytrauma / W. Carlio // Eur. J. Orthop. Surg. Traumatol. – 2013. – Vol. 31. – P. 1012–1019.

7. Characterization of new rat model of experimental combined neurotrauma / M. Maegele, P. Riess, S. Sauerland [et al.] // Shock. – 2005. – Vol. 23. – P. 476–481.

8. Clinical management of polytraumatized patients patients in the emegergency room-duty and assignment room-duty assignment of the trauma surgeon / M. Frink, Ch. Probst, Ch. Krettek, H. C. Pape // Zentralbl Chir. – 2007. – Vol. 132. – P. 49–53.

9. Matewski D. Analysis of management of patients with multiple injuries of the locomotors system / D. Matewski, E. Szymkowiak, P. Bitinski // Int. Orthop. – 2008. – Vol. 32, № 6. – P. 753–758.

10. Emergency Medical Care for Traumas: Textbook is aimed at students of medical faculty / M. S. Klepach, V. A. Andreychyn. - Ivano-Frankivsk : IFNМУ, 2012. - 166 p.

Електронні ресурси:

1. Українська асоціація фізичної терапії США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://physrehab.org.ua/uk/home>

2. Науково-доказова база PubMed. URL: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>.

3. Науково-доказова база з питань фізичної терапії (всесвітня). URL: <http://www.pedro.org.au>

4. PEDro [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.pedro.org.au>

10. Cochrane Library [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.cochranelibrary.com>

5. Clinical Evidence [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.clinicalevidence.com>

6. The National Institute for Health and Care Excellence [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nice.org.uk>

7. <http://www.dovidnyk.org/dir/16/96/1035.html>
8. <https://www.4tests.com/usmle#StartExam>
9. <http://www.nejm.org/multimedia/interactive-medical-case>
10. <http://www.roadto10.org/ics/>
11. http://www.medscape.com/index/section_1436_0
12. <http://www.webmd.com/a-to-z-guides/quizzes/>
13. http://www.medicinenet.com/quizzes_a-z_list/article.htm
14. <https://medlineplus.gov/surgeryvideos.html>
15. <http://www.bidmc.org/yourhealth/bidmcinteractive/quizzes.aspx>
16. <http://hardinmd.lib.uiowa.edu/index.html>
17. <https://www.youtube.com/user/nucleusanimation/videos>
18. <http://www.medicalstudent.com>
19. http://www.thestudentroom.co.uk/wiki/Resources_for_Medical_Students
20. <http://www.nucleuscatalog.com>

2.6. БІОЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ

РОЗДІЛ 1. БІОЕТИКА. ДЕОНТОЛОГІЯ. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ, ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА.

Тема 1. Біоетика як теорія і практика медичної діяльності.

Визначення поняття «етика», «медична етика», «деонтологія», «медична деонтологія». Історичні витoki медичної етики, деонтології, біоетики. Основні призначення біоетики та деонтології. Біотичні та деонтологічні складники медичної практики. Основні міжнародні документи, що регламентують роботу лікаря.

Тема 2. Правове забезпечення професійної діяльності лікаря в сучасному суспільстві.

Біоетичні принципи клінічних досліджень. Концепція доказової медицини. Доктрина інформаційної згоди. Правові аспекти проведення біомедичних досліджень. Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря. Нюрнберзький кодекс (1947). Женевська декларація (1948). Міжнародний кодекс медичної етики (1949). Гельсінська декларація (1964). Міжнародна конвенція Генеральної асамблеї ООН з цивільних і політичних прав людини. Токійська декларація. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Кримінальний кодекс України. Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ МОДЕЛІ ВЗАЄМОВІДНОСИН У СИСТЕМІ ЛІКАР-ХВОРИЙ, ФІЗИЧНИЙ ТЕРАПЕВТ – ПАЦІЄНТ/КЛІЄНТ

Тема 3. Основні моделі взаємовідносин у фізичній терапії.

Петерналістська модель. Технічна модель. Колегіальна модель. Контрактна модель. Інформаційна модель. Дорадча модель. Інтерпретаційна модель.

Тема 4. Основні міжнародні документи, які регламентують права пацієнта.

Лісабонська декларація про права пацієнта (1981). Декларація про політику в галузі забезпечення прав пацієнтів у Європі (1994). Європейська хартія з прав пацієнтів (2002). Програма подальшої діяльності Всесвітнього альянсу за безпеку пацієнтів на 2008-2009 р.

РОЗДІЛ 3. ЯТРОГЕНІЯ. ЛІКАРСЬКА ПОМИЛКА. ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ

Тема 5. Ятрогенія.

Визначення поняття «ятрогенія», «ятрогенні захворювання». Основні причини ятрогенії. Основні види ятрогенії та їх характеристика. Основні шляхи уникнення ятрогенії. Проблеми взаємовідносин у системі лікар-хворий, пацієнт/клієнт – фізичний терапевт.

Тема 6. Лікарська помилка

Природа лікарської помилки, право на помилку і відповідальність за неї. Поняття «лікарська помилка». Класифікація лікарських помилок. Основні причини виникнення лікарських помилок. Профілактика лікарських помилок.

Тема 7. Лікарська таємниця

Визначення і суть лікарської таємниці. Історія розвитку поняття «лікарська таємниця». Принципи збереження лікарської таємниці. Права пацієнта на конфіденційність інформації про стан його здоров'я. Основні правові документи, що гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні і світі.

РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ БІОЕТИКИ: ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Тема 8. Основні теоретичні та прикладні аспекти біоетики.

Моделі як альтернатива експериментам на тваринах. Гідність і недоторканість людського життя. Репродуктивна медицина. Біоетичні та правові аспекти трансплантології і донорства. Проблеми евтаназії. Біоетика в контексті ВІЛ-інфекції.

РОЗДІЛ 5. ПРОБЛЕМИ ДЕОНТОЛОГІЇ ТА ЛІКАРСЬКОЇ ЕТИКИ В МЕДИЧНИХ КОЛЕКТИВАХ

Тема 9. Поняття про особисту і колективну відповідальність

Вимоги, що висувають до лікаря, який прагне присвятити себе науковій діяльності. Моральне та правове оцінювання медичних досліджень. Найважливіші принципи вченого – медика. Вимоги, що висуваються до претендента на вчений ступінь при залученні людини як об'єкта дослідження. Правові документи, що регламентують науково-дослідну діяльність лікаря.

Тема 10. Проблеми деонтології та медичної етики в практичній діяльності фізичного терапевта.

Положення етичного кодексу фізичного терапевта. Етичні небезпеки втручання в психіку людини. Проблеми деонтології та медичної етики в онкології, геронтології, педіатрії. Деонтологічні основи роботи мультидисциплінарної команди.

Рекомендована література

Основна література:

1. Казаков Ю.М. Деонтологія і етика в клінічній практиці. Частина 1.: навчальний посібник/ Ю.М.Казаков, С.І.Треумова, В.П.Боряк, Н.І.Чекаліна, Т.А. Трибрат, С.В. Шуть, Полтава. 2014. – 214 с.
2. Ковальов О.М. Деонтологія в медицині : підручник / О.М. Ковальов, Н.А. Сафаргаліна, Корнілова, Н.М. Герасимчук. – К.: ВСВ Медицина», 2015. – 240 с.
3. Ковальова О.М. Біоетичні аспекти клінічної практики і наукових досліджень./ О.М. Ковальова, В.М. Лісовий. – Харків. – 2006. – 95с.
4. Ковальова О.М. Основи біоетики та біобезпеки./ О.М. Ковальова, В.М. Лісовий., Т.М. Амбросова, В.І. Смирнова. – К.: ВСВ Медицина – 2017. – 392с.
5. Назар П.С., Віленський Ю.Г., Грандо О.А. Основи медичної етики. – К.: Здоров'я, 2002.
6. Турак Й. А. Етичні та правові засади медичного втручання з погляду лікаря-практика. – Ужгород: Закарпаття, 2002.

Додаткова література:

1. Кривонос М.В. Філософські соціально-екологічні проблеми медицини / М.В. Кривонос, А.П. Алексеєнко. Харків, – 2002. – 215 с.
2. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: Всесвітня організація охорони здоров'я. Женева. 2001.(Наказ МОЗ України від 23.05.2018 № 981 «Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків»).
3. Назар П.С. Основи медичної етики. / П.С Назар., Ю.Г. Віленський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002.
4. Сенюта І. Медичне право: право людини на охорону здоров'я / І. Сенюта // Львів: Астролябія. – 2007. – 224 с.
5. Сенюта І. Я. Медичне право України: проблеми становлення і розвитку / І. Я. Сенюта, Х. Я. Терешко // Матеріали 1-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів: Медицина і право. – 19-20 квітня. – 2007. – С.272-279.
6. Турак Й. А. Етичні та правові засади медичного втручання з погляду лікаря-практика./ Турак Й. А. – Ужгород: Закарпаття, 2002.
7. Basic ethical principles in European bioethics and biolaw / Ed. J. D. Reindtorff, P. Kemp. - Barselona, 2000.

Електронні ресурси:

1. Етичний кодекс та професійна поведінка фізичного терапевта в Україні. Режим доступу: <https://physrehab.org.ua/uk/members/code-of-ethics/>
2. Законодавчі документи Верховної ради. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>

3. Законодавчі документи Кабінету Міністрів. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Казаков Ю.М., Треумова С.І., Боряк В.П., Чекаліна Н.І., Трибрат Т.А., Шуть С.В. Деонтологія і етика в клінічній практиці: навчальний посібник. Полтава, 2014. Режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/storage/kf_prop_vn_med/docs/E6B13d4WHN1cr9R5A4t5QdXmcK7q1FTJITGwjju9.pdf
5. Каралкіна К. В. Про питання моральних регуляторів професійної діяльності медичних працівників // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр./ Класич.приват.ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2011_16/files/P1611_16.pdf.
6. Кримінальний кодекс України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
7. Левенець С. С. Медична етика і деонтологія: реалії і перспективи в роботі лікаря // Мед. освіта. – 2012. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
8. Мазепа М.А. Лекція №4. Етичний кодекс ерготерапевта. Режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/25971/1/%d0%9b%d0%95%d0%9a%d0%a6%d0%86%d0%af%20%d0%95%d1%80%d0%b3%d0%be%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%b0%d0%bf%d1%96%d1%8f_%d0%9c%d0%b0%d0%b7%d0%b5%d0%bf%d0%b0.pdf
9. Мамченко Н. В. Деонтологія І. Бентама як умова юсконвенцій // Уч. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. И. Вернадського. Серія: Юридические науки. – 2012. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2012_1/2012/uch_25_1_law/004_mamh.pdf.
10. Накази Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>
11. Накази Міністерства охорони здоров'я України. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/nakazi-moz>
12. Нерянов Ю. Етика та деонтологія в підготовці лікарів / Ю. Нерянов, М. Головаха, А. Кудієвський // Нова пед.думка. –2012. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.

3. Критерії та методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Оцінка роботи здобувача здійснюється за чек-листом, який складений на основі алгоритму дій у певній клінічній ситуації.

Кожному пункту алгоритму, залежно від складності, присвоюється певна кількість балів. Значення кожного пункту може бути різним залежно від їх кількості, складності виконання тощо. Деякі сценарії можуть мати критичні точки, при невиконанні яких завдання вважається невиконаним.

Після проходження всіх станцій здійснюють підрахунок набраних балів. Максимальна кількість балів у залежності від кількості станцій становить: 8 станцій – 40 балів, 12 станцій – 60 балів.

Іспит вважають складеним, якщо здобувач набрав не менше 60% від максимальної кількості балів.

Після складання іспиту здобувачами однієї групи екзаменатори передають чек-листи технічному персоналу, який вносить інформацію у відповідні облікові відомості. В подальшому відомості передають до деканату. Всі матеріали щодо складання ОСКІ зберігаються на кафедрі спеціальної (фахової) підготовки.

Результати іспиту оголошують здобувачам в день його складання.

Якщо здобувач не згоден з результатом іспиту, він має право на оскарження процедури проведення або результатів ОСКІ протягом 7 робочих днів з дати складання іспиту, звернувшись із заявою на ім'я декана факультет про оскарження результату оцінювання чи порушення процедури проведення.

Критеріями оцінювання виступають: правильність, повнота і ґрунтовність викладу, точність, логічність, лаконічність. Максимальний бал виставляється за умови, якщо відповідь та демонстрація практичних навичок студента у повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Максимальна оцінка за виконання завдання на 1 станції становить 5 балів:

5 балів ставиться за глибокі знання фактичного матеріалу, навички застосовувати їх на практиці, вміння аналізувати явища та процеси у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно давати відповіді на поставлені завдання відповідно до змодельованих умов.

4 бали ставиться за міцні знання фактичного матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на завдання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці; при відповіді чи демонстрації практичних навичок студент допустив деякі неточності або відповів не повно за умови, що принципові моменти питання розкриті правильно, а при розв'язанні практичного завдання допущені лише незначні неточності.

3 бали ставиться за міцні знання фактичного матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені завдання, які, однак, містять певні неточності, за вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; здобувач допускає несуттєві помилки і не може чітко й повно вирішити завдання.

2 бали ставиться за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість і неповноту відповіді.

При розв'язанні практичного завдання допущені помилки і порушена логіка, що вплинуло на результат та правильність висновків.

1 бал ставиться за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді на поставлені завдання, з порушенням послідовності їх викладу, за слабке застосування теоретичних положень при виконанні практичних завдань.

0 балів ставиться за суттєві помилки у відповідях на завдання чи невиконання завдання, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань.

Оцінка здобувачу за ОСКІ виставляється за розширеною шкалою, шкалою ECTS та 100-бальною системою (табл. 1).

Таблиця 1

**Ранжування успішності здобувачів за 100-бальною шкалою,
шкалою ESTC та розширеною шкалою**

Кількість та % балів набраних та при складанні ОСКІ (8 станцій)	За 100 бальною шкалою	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
36.0-40.0 (90-100%)	90-100	A	Відмінно
32.0-35,9 (80-89%)	80-89	B	Дуже добре
30,0-31,9 (75-79%)	75-79	C	Добре
24-29,9 (60-74%)	60-74	D	Задовільно
20,0-23,9 (50-59%)	50-59	E	Недостатньо з можливістю повторного складання
14,0-19,9 (35-49%)	35-49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0,4-13,9 (1-34%)	1-34	F	Неприйнятно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «**відмінно**» (ECTS – **A (90-100 балів)**) Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.

Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.

Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.

Оцінка «**дуже добре**» (ECTS – **B (80-89 балів)**) Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.

Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.

Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.

Оцінка «добре» (ECTS – C (75-79 балів)) Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.

Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.

Оцінка «задовільно» (ECTS – D (60-74 балів)) Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.

При розв'язанні практичного завдання допущені помилки і порушена логіка, що вплинуло на результат та правильність висновків.

Оцінка «не достатньо» (ECTS – E (50-59 балів)). Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.

Оцінка «незадовільно»(за системою ECTS – FX (35-49 балів) ставиться за суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань. Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.

Оцінка «неприйнятно»(за системою ECTS – F (1-34 бали) ставиться за незнання значної частини навчального матеріалу, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань.

Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.

Підсумкова рейтингова оцінка в балах, за розширеною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до протоколу засідання екзаменаційної комісії,

навчальної картки та залікової книжки здобувача, *наприклад, так: 96/Відмінно/A, 85/Дуже добре/B, 77/Добре/C, 69/Задовільно/D, тощо.*

4. Результати клінічного навчання базового рівня підготовки фізичного терапевта

Результати навчання згруповані у два розділи: професійна практика і менеджмент пацієнта/клієнта.

Професійна практика:

1. Безпека. Створює та підтримує безпечне робоче середовище. Визнає фізіологічні та психологічні зміни у пацієнтів/клієнтів і відповідним чином коригує втручання. Розуміє протипокази та застереження щодо фізичної терапії, розуміє як повести себе в разі виникнення ускладнень та погіршення стану пацієнта/клієнта під час занять, за потреби вміє надати першу допомогу.

Безпечно працює без ризику для пацієнта/клієнта, себе та інших (використовує належну біомеханіку, рівень відповідної допомоги під час втручання та активності). За необхідності звертається за допомогою.

Дотримується політик та процедур охорони праці, включаючи порядок запобігання появи та поширенню інфекцій та інфекційного контролю (використовує засоби індивідуального захисту, спеціальне обладнання, дотримується правил гігієни).

2. Професійна поведінка.

Виявляє ініціативу (наприклад, приходить добре підготовлений, пропонує допомогу, шукає можливості для навчання). Демонструє професійну поведінку у будь-яких ситуаціях відповідно до законодавчих, етичних та практичних професійних настанов.. Дотримується політики та процедур закладу, включаючи години роботи та відповідний одяг.

Ставить потреби пацієнта/клієнта вище власних інтересів. Підтримує конфіденційність пацієнта/клієнта відповідно до кращих практик та нормативноправових стандартів. Цінує гідність пацієнта/клієнта як особи.

3. Комунікація.

Комунікує вербально та невербально, професійно та своєчасно з членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди, пацієнтом/клієнтом, родиною, доглядачами. Робить чіткі, точні і своєчасні записи щодо всіх аспектів послуг фізичної терапії.

4. Професійний розвиток.

Визначає сильні сторони та обмеження продуктивності під час клінічного навчання. За необхідності звертається за допомогою щодо подолання обмежень. Дотримується сфери діяльності та при необхідності, скеровує пацієнтів/клієнтів до інших фахівців. Шукає та приймає досвід навчання для підвищення клінічної та професійної ефективності.

Бере участь у самооцінці для покращення клінічної та професійної продуктивності. Шукає зворотного зв'язку від інших для покращення клінічної практики. Демонструє позитивне ставлення до зворотного зв'язку.

Включає зворотний зв'язок у майбутній досвід. Надає зворотній зв'язок іншим, модифікуючи відповідно до потреб одержувача.

5. Відповідальність.

Здійснює менеджмент ризиків та небезпек. Визначає, визнає та приймає відповідальність за свої дії та повідомляє про помилки. Несе відповідальність за навчання, організацію і виконання переміщення пацієнта/клієнта, стахування пацієнта/клієнта під час переміщення, включаючи підбір обладнання та безпечних методів переміщення. Дотримується політик і процедур використання реабілітаційного обладнання та витратних матеріалів.

Працює в межах сфери діяльності та компетенцій. Звітує відповідно ієрархії підзвітності, що відповідає контексту проведення клінічної практики. Дотримується відповідного етикету під час нарад та зборів реабілітаційної команди, принципів та правових рамок, що стосуються навчання в клінічних умовах, включаючи, конфіденційність пацієнта, етику та отримання інформованої згоди на реабілітацію. Дотримується принципів та практики самостійного навчання упродовж усього клінічного навчання.

Дотримується пацієнто/клієнто-центрованої моделі надання реабілітаційних послуг. Своєчасно і в доступній формі інформує пацієнта/клієнта, родину, доглядачів про планування проведення обстеження і втручання (час, місце, одяг тощо). Своєчасно і відповідно вимог клінічного навчання несе відповідальність за інформування клінічного супервізора щодо запиту, побажань чи скарг пацієнта/клієнта, сім'ї, доглядачів, ведення відповідної документації.

6. Культурна компетентність.

Розуміє індивідуальні і культурні відмінності і відповідно адаптує свою поведінку у всіх аспектах послуг фізичної терапії. Спілкується, враховуючи різницю за расовою / етнічною приналежністю, віросповіданням, статтю, віком, національним походженням, сексуальною орієнтацією, інвалідністю, станом здоров'я. Пристосовує надання послуг з фізичної терапії з урахуванням відмінностей, цінностей, уподобань та потреб пацієнтів/клієнтів.

Менеджмент пацієнта/клієнта:

7. Клінічне мислення.

Чітко визначає проблеми. Визначає пріоритети в контексті потреб пацієнта/клієнта та загального плану надання послуг. Розглядає сильні сторони, обмеження та ресурси. Визначає можливі рішення та виразно формулює ймовірні результати. Визнає, коли план реабілітації та втручання неефективні, визначає проблеми, які потребують модифікації, та впроваджує відповідні зміни. Представляє логічне обґрунтування (переконливі та стислі аргументи) для клінічних рішень, синтезуючи усю наявну інформацію.

Застосовує клінічне мислення базуючись на науково-обґрунтованих знаннях, прикладах кращих практик, цінностях та цілях пацієнта/клієнта в менеджменті пацієнта/клієнта. Приймає клінічні рішення в контексті етичної практики.

8. Скринінг.

Використовує швидкі тести та методи вимірювання, які чутливі до визначення потреби втручання з фізичної терапії. Обговорює з практикуючим лікарем покази та протипокази до втручання.

Використовує дані скринінгу для планування проведення обстеження (вибір шкал, тестів, опитувальників тощо).

9. Обстеження.

Отримує інформацію від пацієнта/клієнта (інтерв'ювання пацієнта/клієнта) та з інших джерел, використовуючи категорії МКФ для опису порушень структури та функції тіла, діяльності та участі, з'ясовує запит пацієнта/клієнта в категоріях МКФ. Використовує інші ресурси за необхідності (наприклад, медичну карту, сім'ю, доглядачів, інших працівників у сфері охорони здоров'я). Збирає інформацію, яка свідчить про протипокази до фізичної терапії чи потребу в невідкладній медичній допомозі.

Використовує інформацію з історії пацієнта/клієнта та інших даних (наприклад, лабораторні, діагностичні тести та фармакологічну інформацію) для формування початкової гіпотези та планування обстеження (наприклад, визначення пріоритетності вибору тесту, проведення тестів, які можуть не входити до стандартного обстеження, але запропоновані на основі історії пацієнта/клієнта).

Проводить обстеження з фізичної терапії, використовуючи специфічні для конкретної нозології міжнародні стандартизовані інструменти обстеження та оцінки (шкали/тести/опитувальники). Організовує обладнання, необхідне приладдя та оточення під час підготовки до проведення обстеження, проводить обстеження в межах очікуваних часових рамок. Тести та методи вимірювання розподіляє логічно для оптимізації продуктивності та врахування стану пацієнта/клієнта (біль, рівень мобільності). Модифікує тести на основі реакції пацієнта/клієнта або результатів, щоб підвищити ефективність.

10. Оцінка результатів обстеження.

Аналізує та синтезує дані обстеження та визначає відповідні порушення, функціональні обмеження та якість життя в категоріях МКФ. [ВООЗ - модель МКФ]. Робить клінічні судження на основі даних обстеження (історія, системний огляд, тести та вимірювання).

Проводить оцінку обстеження пацієнта/клієнта (історія, системний огляд, тести та методи вимірювання) для формування прогнозу і планування втручання.

11. Розуміння реабілітаційного діагнозу та встановлення реабілітаційного прогнозу.

Розуміє діагноз для втручання фізичної терапії та даних диференційної діагностики. Розуміє діагноз, який відповідає патології, порушенням, функціональним обмеженням та інвалідності.

Визначає перспективу змін функціонування особи за результатами реабілітаційного обстеження. Встановлює реабілітаційний прогноз, який скеровує майбутній менеджмент пацієнта/клієнта.

12. Планування надання послуг (створення програми фізичної терапії в межах індивідуального реабілітаційного плану).

Встановлює цілі, які повинні бути специфічні, вимірювані, досяжні, реалістичні та визначені в часі. Створює план фізичної терапії у співпраці з пацієнтом/клієнтом, родиною, доглядачами, членами реабілітаційної команди та іншими особами, які беруть участь у наданні реабілітаційних послуг.

Створює програму фізичної терапії, безпечною, ефективною, орієнтованою на пацієнта/клієнта та базується на наукових доказах, яка є частиною командного індивідуального реабілітаційного плану.

Інтегрує дані первинного обстеження та здійснює клінічне мислення для планування надання послуг. Дотримується настанов (клінічних протоколів та маршрутів пацієнта/клієнта) при складанні програми терапії. Визначає ресурси необхідні для досягнення цілей. Підбирає і планує втручання з урахуванням сімейної ситуації та ресурсів пацієнтів/клієнтів. Визначає критерії виписки, переведення та здійснює планування виписки у співпраці з пацієнтом/клієнтом, родиною, доглядачами та іншими членами реабілітаційної команди.

13. Проведення втручання.

Оцінює реакцію пацієнта/клієнта і працює відповідним чином при потребі змінюючи програму надання послуг та виписки. Моніторить, коригує та періодично переоцінює програму надання послуг та виписки. Обговорює з пацієнтом/клієнтом ризики та переваги використання альтернативних втручань. Здійснює втручання безпечно, ефективно, узгоджено та з відповідним технічним виконанням, під час занять відслідковує реакцію пацієнта/клієнта на втручання, стан пацієнта/клієнта та корегує втручання за потреби. Виконує втручання відповідно до індивідуального реабілітаційного плану, здійснює поточний контроль за виконанням завдань та коригує програму фізичної терапії за потреби, оцінює прогрес в досягненні цілей та завдань.

Вибирає відповідне обладнання, яке відповідає цілям пацієнта/клієнта та плану надання послуг. Рекомендує обладнання з урахуванням побажань пацієнта/клієнта та наявних ресурсів. Дотримується настанов закладу щодо замовлення або рекомендації пристроїв чи обладнання. Забезпечує належне розміщення обладнання. Оцінює використання пацієнтами/клієнтами обладнання та реакцію пацієнта/клієнта на нього і коригує вибір та підлаштування обладнання відповідним чином.

14. Навчання пацієнтів/клієнтів, родини, доглядачів.

У співпраці з пацієнтом/клієнтом визначає та встановлює пріоритети для освітніх потреб пацієнта/клієнта. Визначає потреби, здібності та найкращий метод навчання пацієнта/клієнта (наприклад, демонстрація, словесна форма, письмова форма) разом з пацієнтом/клієнтом, родиною, доглядачами за допомогою оцінювання, минулого досвіду, опитування.

Інформує пацієнта/клієнта, члена сім'ї чи доглядача про результати обстеження, цілі, програму фізичної терапії, визначає участь пацієнта/клієнта (роль вдома, на роботі, у школі чи громаді). Забезпечує пацієнта/клієнта, родину, доглядачів необхідними інструментами та навчанням для менеджменту його проблем. Ефективно застосовує інструктаж, пояснюючи мету заняття, надаючи пацієнтам/клієнтам можливість вибору завдання, практикування завдання, даючи зворотній зв'язок, при потребі змінюючи інструкції, оцінюючи знання чи виконання завдання.

Організовує і проводить навчання пацієнтів/ клієнтів, родини, доглядачів щодо догляду, запобіганню можливих ускладнень та дотриманню рекомендацій на всіх етапах надання допомоги. Навчає пацієнта/клієнта щодо належного використання обладнання та самоконтролю під час використання обладнання (проблеми зі шкірою тощо).

15. Ведення документації.

Вибирає відповідну інформацію для ведення документації щодо фізичної терапії. Документує всі аспекти надання послуг з фізичної терапії, включаючи скринінг, обстеження, оцінку та план надання послуг, втручання, реакцію на втручання, планування виписки, обговорення з сім'єю пацієнта/клієнта та спілкування з іншими особами, які беруть участь у наданні послуг.

16. Оцінка результатів надання послуг (виконання програми фізичної терапії окремо чи в межах індивідуального реабілітаційного плану).

Застосовує, інтерпретує та повідомляє результати надання послуг, дані початкового і кінцевого обстеження протягом періоду надання послуг та перед випискою пацієнту/клієнту, родині, доглядачу, а також членам мультидисциплінарної команди. Оцінює та реагує на рівень задоволеності пацієнтів/клієнтів, родини, доглядачів послугами фізичної терапії протягом періоду надання послуг.

Збирає та аналізує дані результатів наданих послуг з фізичної терапії для звітування та моніторингу якості надання послуг. 17. Управління ресурсами.

Складає розклад роботи з пацієнтами/клієнтами, використання обладнання та простору, визначає та встановлює пріоритетність завдань, які необхідно виконати. Планує і дотримується реалістичного та відповідного графіку. Ефективно використовує ресурси, включаючи позаплановий час. Планує та надає послуги пацієнтам/клієнтам у межах доступних інституційних ресурсів. Демонструє гнучкість, коли має справу з непередбаченими обставинами. Координує фізичну терапію з іншими послугами для сприяння ефективному виконанню індивідуального реабілітаційного плану пацієнта/клієнта.

Бере участь у менеджменті фінансів (складання бюджету, виставлення рахунків та відшкодування витрат, час, простір, обладнання, маркетинг, зв'язки з громадськістю) послуг з фізичної терапії, що відповідає нормативним, юридичним та установчим принципам.

18. Управління персоналом (робота в команді, лідерство).

Визначає ті послуги з фізичної терапії, які можуть бути спрямовані на інший допоміжний персонал відповідно до юрисдикційного законодавства, практичних настанов, політики, етичних кодексів та правил діяльності закладу. Застосовує принципи управління часом під час супервізії допоміжного персоналу та надання послуг пацієнтам/клієнтам. Керує та супервізує допоміжний персонал для досягнення цілей та очікуваних пацієнтом/клієнтом результатів надання послуг відповідно до законодавчих, етичних та практичних професійних настанов.. Бере на себе роль лідера в межах компетентності.

5. Зразок завдань ОСКІ та алгоритми дій студента та екзаменатора

Паспорт екзаменаційної станції № 1 ОСКІ для здобувачів СВО магістра спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізація 227.1 Фізична терапія

Визначення та оцінка обсягу рухів у суглобах

(назва станції)

Дисципліни: «Фізична терапія у неврології»; «Фізична терапія при травмі, політравмі та захворюваннях опорно-рухового апарату»; «Біоетика та деонтологія»

Навчальна мета: Перевірити комунікативні здібності та вміння здобувачів оцінювати інформацію щодо функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я пацієнта в умовах закладу охорони здоров'я, реабілітаційної установи чи їх підрозділів, застосовуючи стандартну процедуру обстеження, використовуючи знання про структури та функції, складові діяльності фізичного терапевта (обстеження), на підставі проведеного обстеження.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Вміти трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПРН-2. Розуміти етіологію, патогенез та саногенез при складній прогресуючій та мультисистемній патології у контексті практичної діяльності у фізичній терапії.

Проводити опитування пацієнта / клієнта для визначення порушень функцій у осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

ПРН-7. Виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів / клієнтів, застосовуючи відповідний інструментарій, тести та модифіковані шкали для оцінки сили м'язів, спастичності, когнітивних функцій, рухової функції, рухової активності, побутових можливостей та функціональної незалежності.

ПРН-8. Уміти спілкуватися з пацієнтом/клієнтом, проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та очікуваних результатів фізичної терапії.

ПРН-13. Здійснювати різні види контролю стану пацієнта / клієнта, аналізувати результати виконання програм фізичної терапії.

Завдання станції:

1. Встановити довірчі взаємовідносин.
2. Зібрати анамнез у хворого.
3. Провести обстеження та порівняти результати рухових функцій здорової та хворої / травмованої кінцівок з використанням методу гоніометрії.
4. Інтерпретувати результати обстеження. Закінчити бесіду.

Дії та розподіл часу на виконання завдань по станції.

№ п/п	Дії	Орієнтовний розподіл часу, хв
1	Ідентифікація студента, отримання ним завдання та ознайомлення з ним	1-2
2	Виконання завдання	5-6
3	Попередження про ліміт часу (за потреби)	за 2 хв до переходу
4	Перехід до іншої станції	1
Загальний час перебування на станції з переходом до іншої		8 хв

Вимоги до станції.

Організаційні вимоги	
Вимоги до приміщення	Окрема кімната площею не менше 8м ²
Обладнання, оснащення, інструменти	Дезінфектор для рук, стіл, 2 крісла, гоніометр, таймер часу, ручка, бланк для заповнення
Симуляційне обладнання	Не передбачено
Потреба в стандартизованому пацієнті	Так
Співробітники кафедри (факультету) задіяні у функціонуванні станції.	Відповідальна особа за організацію роботи станції, екзаменатор: доц. Бекас О.О.

Алгоритм дій студента

За сигналом, відповідно маршрутного листа, Ви заходите на першу станцію, на якій створено ситуацію, що максимально наближена до клінічного сценарію.

Привітайтеся.

Пред'явіть маршрутний лист проходження станцій ОСКІ.

Ознайомтесь із завданням.

Вирішіть завдання вказавши алгоритм дій та продемонструвавши відповідні навички.

Інтерпретуйте отримані результати у конкретній клінічній ситуації.

Подякувати за відповіді на запитання та за участь у дослідженні. Побажанням пацієнту найшвидшого одужання. Залиште станцію за звуковим сигналом та перейдіть до наступної станції згідно маршрутного листа (або завершіть проходження ОСКІ, якщо станція є останньою).

Алгоритм дій екзаменатора

Перевірити готовність станції до іспиту (обладнання, завдання відповідно до затвердженого списку, необхідні матеріали)

Привітатись, ідентифікувати здобувача освіти за номером.

Надати здобувачу освіти завдання.

Не втручатись в дії здобувача освіти, не задавати навідних чи контрольних питань, не підказувати порядок дій тощо.

Не показувати та не озвучувати результати фіксування проведення навички здобувачу освіти.

Фіксувати в чек листку бали за виконання здобувачем освіти завдань.

Підсумувати бали в контрольній таблиці, поставити свій підпис.

Подякувати студенту за демонстрацію навичок. Побажати успіхів.

6. Супровідна документація ОСКІ:

ЧЕК-ЛИСТ

виконання завдань ОСКІ на станції № 1

Визначення та оцінка обсягу рухів у суглобах

(назва станції)

« » _____ 202   р.

(дата проведення)

Екзаменаційна група № _____

Ідентифікаційний № _____

(студента)

№ п/п	Елементи завдання	Оцінювання, балів			Оцінка в балах
		Виконано	Частково	Не виконано	
1	Встановити довірчі взаємовідносини.	1	0,5	0	
2	Зібрати анамнез у хворого.	1	0,5	0	
3	Провести обстеження, оцінити та порівняти результати рухових функцій здорової та хворої / травмованої кінцівок з використанням методу гоніометрії.	2,0	1	0	
4	Інтерпретувати результати обстеження. Завершити бесіду.	1	0,5	0	
Загальна кількість балів					

Екзаменатор: _____

(підпис)

(прізвище ім'я по-батькові)

Протокол
присвоєння ідентифікаційного номеру та проведення інструктажу щодо
правил проведення ОСКІ здобувачам СВО магістра спеціальності
227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізація 227.1 Фізична терапія

Екзменаційна група № _____

«__» _____ 202__ р.

№ п/п	Прізвище ім'я по-батькові студента	Присвоєний ідентифіка- ційний №	Підпис студента
1		001	
2		002	
3		003	
4		004	
5		005	
6		006	
7		007	
8		008	

Голова екзаменаційної комісії _____

(підпис)

(прізвище ім'я по-батькові)

Члени екзаменаційної комісії _____

(підпис)

(прізвище ім'я по-батькові)

(підпис)

(прізвище ім'я по-батькові)

(підпис)

(прізвище ім'я по-батькові)

**Індивідуальні номери, що присвоюються здобувачу / здобувачці
після ідентифікації особи**

<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 1</p>	<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 2</p>
<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 3</p>	<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 4</p>
<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 5</p>	<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 6</p>
<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 7</p>	<p align="center">ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. КОЦЮБИНСЬКОГО Факультет фізичного виховання і спорту Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання і фізичної реабілітації</p> <p align="center"> 8</p>

Маршрутний лист № 001
складання ОСКІ для здобувача / здобувачки СВО магістра
спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізація
227.1 Фізична терапія

№ станції	Назва станції	Тривалість, хв
1	<i>Визначення та оцінка обсягу рухів у суглобах</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
2	<i>Обстеження та оцінка функції м'язів</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
3	<i>Демонстрація терапевтичних вправ для акушерського пацієнта</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
4	<i>Встановлення цілей терапевтичних втручань</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
5	<i>Демонстрація терапевтичних вправ для пацієнта педіатричного профілю</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
6	<i>Обстеження та оцінка обмежень активності та життєдіяльності</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
7	<i>Підбір та використання допоміжних засобів та технологій</i>	7
	Перехід до наступної станції	1
8	<i>Демонстрація форм та методів пасивної реабілітації</i>	7
Загальний час проходження станцій		63

Назви станцій ОСКІ для здобувачів СВО магістра
спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізація
227.1 Фізична терапія

№ станції	Назва станції	Тривалість проходження, хв	Кафедра, яка проводить оцінювання
1	Визначення та оцінка обсягу рухів у суглобах	7	МБОФВіФР
2	Обстеження та оцінка функції м'язів	7	МБОФВіФР
3	Демонстрація терапевтичних вправ для акушерського пацієнта	7	МБОФВіФР
4	Встановлення цілей терапевтичних втручань	7	МБОФВіФР
5	Демонстрація терапевтичних вправ для пацієнта педіатричного профілю	7	МБОФВіФР
6	Обстеження та оцінка обмежень активності та життєдіяльності	7	МБОФВіФР
7	Підбір та використання допоміжних засобів та технологій	7	МБОФВіФР
8	Демонстрація форм та методів пасивної реабілітації	7	МБОФВіФР

Схема-графік маршрутів складання ОСКІ для здобувачів СВО магістра спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізація 227.1 Фізична терапія

Стартова позиція	Ст.1*	Ст.2*	Ст.3*	Ст.4*	Ст.5*	Ст.6*	Ст.7*	Ст.8*
Перша підгрупа (початок 9.00)								
9.00-9.07	1	2	3	4	5	6	7	8
9.08-9.15	2	3	4	5	6	7	8	1
9.16-9.23	3	4	5	6	7	8	1	2
9.24-9.31	4	5	6	7	8	1	2	3
9.32-9.39	5	6	7	8	1	2	3	4
9.40-9.47	6	7	8	1	2	3	4	5
9.48-9.55	7	8	1	2	3	4	5	6
9.56-10.03	8	1	2	3	4	5	6	7
Перерва								
Друга підгрупа (початок 10.15)								
10.15-10.22	1	2	3	4	5	6	7	8
10.23-10.30	2	3	4	5	6	7	8	1
10.31-10.38	3	4	5	6	7	8	1	2
10.39-10.46	4	5	6	7	8	1	2	3
10.47-10.54	5	6	7	8	1	2	3	4
10.55-11.02	6	7	8	1	2	3	4	5
11.03-11.10	7	8	1	2	3	4	5	6
11.11-11.18	8	1	2	3	4	5	6	7
Перерва								
Третя підгрупа (початок 11.40)								
11.40-11.47	1	2	3	4	5	6	7	8
11.48-11.55	2	3	4	5	6	7	8	1
11.56-12.03	3	4	5	6	7	8	1	2
12.04-12.11	4	5	6	7	8	1	2	3
12.12-12.19	5	6	7	8	1	2	3	4
12.20-12.27	6	7	8	1	2	3	4	5
12.28-12.35	7	8	1	2	3	4	5	6
12.36-12.43	8	1	2	3	4	5	6	7

Примітка: * – номер станції з якої студент розпочинає складання ОСКІ.